

M201002

Knelpunten van het MKB in de steden

K.P. van den Berg MSc
drs. W.V.M. van Rijt-Veltman

Zoetermeer, januari 2010

Knelpunten van het MKB in de steden

Van alle mogelijke bedrijfsknelpunten vormen de administratieve lasten het zwaarste knelpunt voor het MKB in de vier grootste steden en de andere grote steden in Nederland. Hiermee wijken de grootstedelijke MKB-ondernemers niet af van de gemiddelde MKB-ondernemers.

Wel is het zo dat ondernemers in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht (G4) in absolute zin minder vaak administratieve lasten als knelpunt ervaren dan hun collega's in steden van geringere omvang (G32). Het MKB in de G32 ervaart juist vaker dit knelpunt dan het gemiddelde MKB.

Als we kijken naar de sectoren waarin de MKB-ondernemers actief zijn, dan zien we grote verschillen in hun knelpuntenervaring. Het MKB in de sector vervoer, opslag en communicatie kampt in grotere mate met de fysieke infrastructuur. De infrastructuur is in de G4 echter ook voor het MKB in de sector logies en maaltijden een belangrijk knelpunt.

Waar het in Nederland voor MKB-ondernemers uit de industrie soms een knelpunt is om financiering te krijgen, geldt dat in de G4 ook voor MKB-ondernemers uit de sector overige dienstverlening. En in de G32 hebben juist MKB-ondernemers uit de sector verhuur en zakelijke dienstverlening hier problemen mee.

1 Inleiding

Eerder heeft EIM al onderzoek gedaan naar de grootste knelpunten van MKB-bedrijven en technologiebedrijven.¹ Toen bleek dat ondernemers administratieve lasten het vaakst als knelpunt ervaren, gevolgd door een gebrek aan geschikte arbeidskrachten.

In dit onderzoek zijn we ingegaan op de knelpunten van MKB-ondernemers in de grotere steden (G32), waaronder de vier grote steden (G4) en Nederland als geheel. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen de verschillende sectoren uit het bedrijfsleven.

Knelpunten

De gegevens zijn ontleend aan data uit het MKB-Beleidspanel. De door de ondernemers genoemde knelpunten zijn omschreven in tabel 1.

¹ Timmermans, N.G.L., 2008, *De grootste knelpunten van MKB- en technologiebedrijven*, Zoetermeer: EIM.

Tabel 1 Genoemde knelpunten door MKB ondernemers

<i>Knelpunt</i>	<i>Omschrijving</i>
Marktkennis	→ Onvoldoende marktkennis, veranderende markt, gebrek aan marketing
Tijd	→ Gebrek aan tijd, harde deadlines
Financiering	→ Moeilijk verkrijgen van financiering
Concurrentie	→ Oneerlijke concurrentie door zwarte en illegale arbeid, zware concurrentie uit lagelonenlanden, zware Europese concurrentie
Arbeidsmigratie	→ Communicatieproblemen met arbeidsmigranten
Grondstoffen	→ Grondstofprijzen, verkrijgbaarheid grondstoffen
Economie	→ Vertrouwen economie, inflatie, lage wisselkoers
Infrastructuur	→ Files, parkeerproblemen, slechte bereikbaarheid
Huisvesting	→ Huisvestingsproblemen, ruimtegebrek
Personeel	→ Tekort (kwalitatief) personeel, kosten personeel, ziekteverzuim, opleidingsniveau
Administratieve lasten	→ Wetgeving, Belastingdienst, vergunningen, papierwerk en milieuregelgeving

Bron: EIM MKB-Beleidspanel, 2009.

MKB Beleidspanel

Het MKB-Beleidspanel bestaat vanaf 1998 en meet drie keer per jaar de mening van ondernemers in het midden- en kleinbedrijf over actuele beleidsonderwerpen.¹ Naast deze beleidsgerelateerde gegevens worden van de panelleden ook basiskennmerken verzameld. Dit biedt de mogelijkheid om de meningen van de ondernemers te verbijzonderen naar bedrijfskenmerken.

In deze minirapportage gaan we eerst in op de knelpunten van MKB-ondernemers: in Nederland, in de G32 en in de G4. Daarna worden de sectorverschillen gepresenteerd en toegelicht.

2 Knelpunten van MKB-ondernemers: totaal

Uit het onderzoek van Timmermans (2008) blijkt dat 72 procent van de MKB-bedrijven knelpunten in de bedrijfsvoering ervaart.

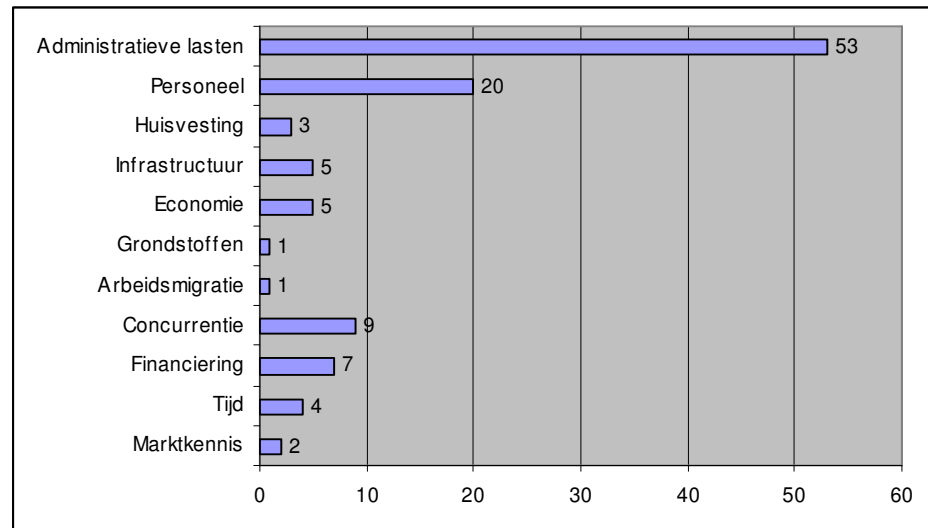
De vraag is of MKB-ondernemers die in een grootstedelijk milieu gevestigd zijn net zo vaak knelpunten ervaren als gemiddeld. De vraag is ook of zij dezelfde dan wel geheel andere knelpunten ervaren als de 'doorsnee' MKB-ondernemer.

¹ Voor gedetailleerde informatie over het MKB-Beleidspanel, zie ook www.ondernemerschap.nl, tabblad 'data', doorklikken op 'datasets'.

Nederlandse knelpunten

Het grootste knelpunt voor MKB-ondernemers zijn de administratieve lasten: 53 procent van hen ervaart dit als knelpunt. *Administratieve lasten* worden als het vaakst genoemde knelpunt gevolgd door knelpunten die samenhangen met *personeel* (20 procent), zoals het vinden van geschikt personeel¹. Daarnaast worden problemen met *concurrentie* (9 procent) en *financiering* (7 procent) als knelpunten genoemd (zie Figuur 1).

Figuur 1 Knelpunten MKB-ondernemers Nederland (in % van het aantal ondernemers)

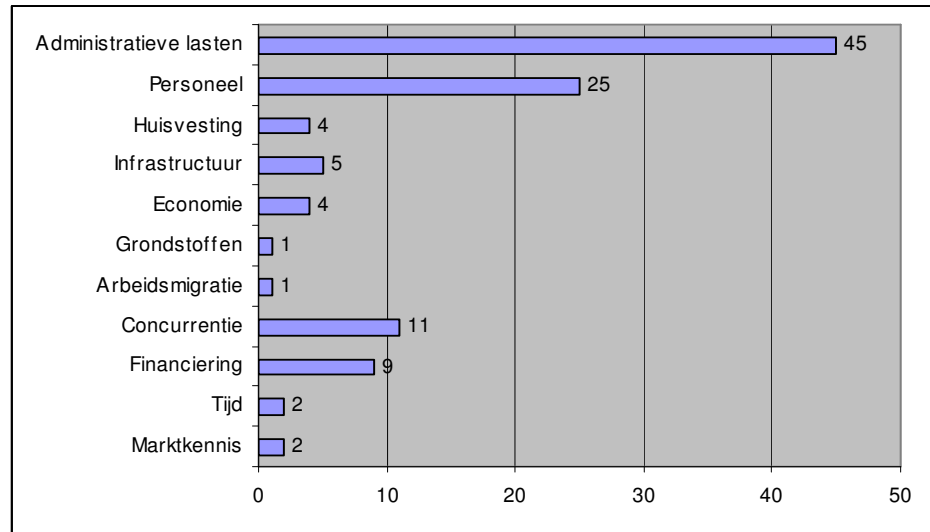
Bron: EIM MKB-Beleidspanel, 2009.

G4 Knelpunten

MKB-ondernemers in de grote steden (G4) kennen dezelfde belangrijkste knelpunten als de gemiddelde MKB-ondernemer in Nederland (zie Figuur 2). Wel hebben MKB-ondernemers in grote steden meer moeite met financiering en meer problemen die samenhangen met personeel. MKB-ondernemers in de G4-steden hebben relatief minder problemen met administratieve lasten. Een verklaring hiervoor kan zijn, dat de ondernemers hieraan gewend zijn geraakt, omdat in een grote stad vaak meer vergunningen nodig zijn. Zij zien dit dan nog wel vaak als een knelpunt (45 procent), maar veel minder vaak dan de gemiddelde MKB'er in ons land. Ook kan het zijn dat de grote steden verder zijn in het stroomlijnen en vereenvoudigen van hun regels en procedures. Het invoeren van één gemeenteloket, een snelloket voor bouwvergunningen of bundeling van de horecaverunningen kan bijvoorbeeld tot een reductie van de knelpuntervaring bij de lokale ondernemers hebben geleid.

¹ Wanneer dit opnieuw gevraagd zou worden, dan zal dit knelpunt (met de oplopende werkloosheid) waarschijnlijk minder sterk naar voren komen.

Figuur 2 Knelpunten MKB-ondernemers G4-steden (in % van het aantal onderne-
mers)

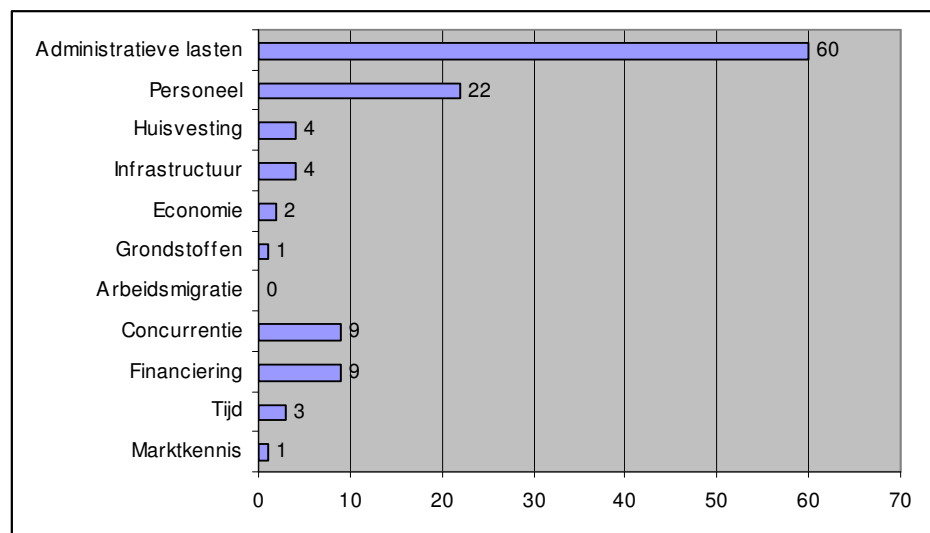

Bron: EIM MKB-Beleidspanel, 2009.

G32 Knelpunten

MKB-ondernemers in de grotere steden (G32) kennen net als ondernemers in de grote steden (G4) dezelfde knelpunten als MKB-ondernemers in Nederland (zie Figuur 3).

Figuur 3 Knelpunten MKB-ondernemers G32-steden (in % van het aantal onderne-
mers)

Bron: EIM MKB-Beleidspanel.

Toch zijn er een paar verschillen. Zo hebben MKB-ondernemers in grotere steden vaker hinder van administratieve lasten (60 procent). Opmerkelijk is dat dit ook vaker is dan gemiddeld in het Nederlandse MKB. Kennelijk zijn MKB-ondernemers in de G32 minder gewend aan administratieve verplichtingen en missen zij wellicht de efficiency-slagen die in de grote steden gemaakt zijn en worden.

Het verkrijgen van financiering is voor MKB-ondernemers in de G32 overigens net zo lastig als voor MKB-ondernemers in de G4 en duidelijk lastiger dan voor de gemiddelde MKB-ondernemer in ons land.

3 Knelpunten van MKB-ondernemers: sectoren

Uit het voorgaande blijkt dat de belangrijkste knelpunten voor MKB-ondernemers in de G4 en G32 hetzelfde zijn als voor de gemiddelde MKB-ondernemer in Nederland. Hier laten we de knelpunten in de verschillende sectoren zien, uitgesplitst naar de vier grote steden (G4), de grotere steden (G32) en Nederland als geheel.

De sectoren zijn: industrie, bouwnijverheid, handel en reparatie, logies en maaltijden, vervoer, opslag en communicatie, financiële instellingen, verhuur en zakelijke dienstverlening, en overige dienstverlening.

Nederlandse knelpunten naar sector

Er zijn behoorlijke verschillen tussen de sectoren te zien als het gaat om het aantal MKB-ondernemers dat bepaalde knelpunten ervaart. Desondanks zijn de administratieve lasten voor de meeste ondernemers het grootste knelpunt. Met name in de sectoren logies en maaltijden en financiële instellingen hebben veel ondernemers de administratieve lasten als knelpunt ervaren, namelijk 70 procent. Personeel vormt het tweede belangrijke knelpunt. De sectoren industrie en bouwnijverheid hebben hier duidelijk meer last van dan andere sectoren (27 respectievelijk 28 procent), zie Tabel 2.

Tabel 2 Knelpunten van MKB ondernemers in Nederland naar sector

<i>Sector</i> <i>Knelpunt</i>	<i>Industrie</i>	<i>Bouwnijverheid</i>	<i>Handel en reparatie</i>	<i>Logies en maaltijden</i>	<i>Vervoer, opslag en communicatie</i>	<i>Financiële instellingen</i>	<i>Verhuur en zakelijke dienstverlening</i>	<i>Overige dienstverlening</i>
Marktkennis	1%	0%	2%	3%	3%	3%	4%	1%
Tijd	4%	2%	5%	4%	4%	3%	6%	4%
Financiering	12%	7%	4%	6%	6%	3%	8%	7%
Concurrentie	9%	11%	7%	7%	7%	9%	8%	25%
Arbeidsmigratie	0%	9%	0%	1%	1%	0%	0%	0%
Grondstoffen	5%	0%	1%	0%	0%	2%	0%	0%
Economie	3%	3%	7%	4%	5%	6%	4%	2%
Infrastructuur	4%	3%	4%	2%	27%	0%	5%	1%
Huisvesting	4%	1%	6%	2%	2%	2%	2%	4%
Personeel	27%	28%	18%	13%	16%	12%	20%	20%
Administratieve lasten	49%	47%	57%	70%	48%	70%	48%	47%

Bron: EIM MKB-Beleidspanel, 2009.

Er zijn ook enkele interessante uitschieters. Zo geeft 27 procent van de MKB-ondernemers in de sector vervoer, opslag en communicatie aan de infrastructuur als knelpunt te ervaren. In de sector overige dienstverlening is de concurrentie juist een relatief groot probleem. Behalve personele problemen ervaart de industriese sector weer relatief vaak het verkrijgen van financiering als probleem.

G4-knelpunten naar sector

Ook in de G4-steden zijn in alle sectoren, behalve in de bouwnijverheid, de administratieve lasten het grootste knelpunt voor de MKB-ondernemer. Personeel vormt in de meeste sectoren ook een belangrijk knelpunt, net wat vaker dan gemiddeld in Nederland.

Van de MKB-ondernemers in de sectoren logies en maaltijden en vervoer, opslag en communicatie geeft 22 procent aan de fysieke infrastructuur als een knelpunt te ervaren. Bij de eerstgenoemde sector zal dit te maken hebben met de toegenomen congestie in de binnensteden en de parkeerproblemen die hun (potentiële) klanten ervaren. In de transportbranches hebben de knelpunten op dit vlak vooral te maken met de files en de verslechterende bereikbaarheid in het algemeen.

Tabel 3 Knelpunten van MKB ondernemers in de G4-steden naar sector

<i>Sector</i> <i>Knelpunt</i>	<i>Industrie</i>	<i>Bouwnijverheid</i>	<i>Handel en reparatie</i>	<i>Logies en maaltijden</i>	<i>Vervoer, opslag en communicatie</i>	<i>Financiële instellingen</i>	<i>Verhuur en zakelijke dienstverlening</i>	<i>Overige dienstverlening</i>
Marktkennis	0%	0%	0%	0%	6%	0%	4%	0%
Tijd	0%	0%	0%	11%	0%	16%	4%	0%
Financiering	20%	0%	11%	2%	12%	0%	7%	21%
Concurrentie	32%	17%	2%	0%	12%	0%	11%	19%
Arbeidsmigratie	0%	13%	0%	2%	0%	0%	0%	0%
Grondstoffen	2%	0%	2%	3%	0%	0%	0%	0%
Economie	2%	0%	3%	6%	6%	0%	5%	0%
Infrastructuur	0%	0%	6%	22%	22%	0%	1%	0%
Huisvesting	2%	2%	9%	9%	0%	0%	4%	0%
Personeel	24%	35%	27%	27%	25%	1%	28%	23%
Administratieve lasten	42%	19%	44%	44%	37%	99%	43%	40%

Bron: EIM MKB-Beleidspanel, 2009.

Het MKB in de industriese sector in de G4 ervaart de concurrentie veel vaker als een knelpunt dan gemiddeld in Nederland. Het verkrijgen van financiering vormt in de G4 in meerdere sectoren duidelijk vaker een knelpunt dan gemiddeld in Nederland (zie Tabel 3).

G32-knelpunten naar sector

Administratieve lasten vormen in de grotere steden (G32) het vaakst een knelpunt voor MKB-ondernemers. Daarnaast komen problemen met personeel vaker voor in deze steden dan gemiddeld in Nederland. Met name de industriese sector, bouwnijverheid en overige dienstverlening ervaren dit als knelpunt.

Waar in de G4-steden met name de industriese sector concurrentie als een belangrijk knelpunt aangeeft, is dat in de G32-steden het geval bij de sector overige dienstverlening. Infrastructuur is hier eigenlijk alleen voor de sector vervoer, opslag en communicatie een knelpunt (zie Tabel 4).

Tabel 4 Knelpunten van MKB-ondernemers in de G32-steden naar sector

Sector \ Knelpunt	Industrie	Bouwnijverheid	Handel en reparatie	Logies en maaltijden	Vervoer, opslag en communicatie	Financiële instellingen	Verhuur en zakelijke dienstverlening	Overige dienstverlening
Marktkennis	4%	0%	0%	0%	0%	5%	3%	0%
Tijd	5%	1%	1%	1%	0%	1%	5%	0%
Financiering	8%	9%	10%	10%	2%	5%	16%	8%
Concurrentie	8%	9%	17%	17%	0%	17%	8%	34%
Arbeidsmigratie	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Grondstoffen	5%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Economie	2%	3%	3%	5%	0%	0%	0%	8%
Infrastructuur	3%	0%	5%	0%	24%	0%	3%	0%
Huisvesting	4%	0%	10%	0%	0%	0%	0%	9%
Personeel	43%	60%	17%	7%	2%	15%	15%	35%
Administratieve lasten	56%	45%	65%	78%	85%	80%	50%	49%

Bron: EIM MKB-Beleidspanel, 2009.